

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

"RO'YXATGA OLINDI"

№ VM-343-53406-3.20.08

"1" iyul 2003 y.

"TASDIQLANDI"

**O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi**

"8" iyul 2003 y.

**KORXONALAR MOLIIYaSI
fanidan
DASTUR**

**Oliy ta'limning 340000 - "Biznes va boshqaruv"
ta'lim sohasidagi 5340600 - "Moliya"
bakalavriat yo'nalishi uchun**

Toshkent - 2003

Tuzuvchilar: dots. Asatullaeva D.,
k.o'q. Iminoxunov A. A.

Taqrizchilar: prof. Malikov T. S.,
k.o'q. Qosimova G. A.

Mazkur dastur hozirgi sharoitda korxonalar moliyasini tashkil etish va boshqarishning ilmiy-uslubiy asoslarini o'z ichiga oladi va iqtisodiy oliy o'quv yurtlarida bakalavriatning "Biznes va boshkaruv" sohasi "Moliya" yo'nalishi talabalari uchun mo'ljallangan. Dasturda korxonalar moliyasining mohiyati, xususiyatlari, O'zbekiston Respublikasida korxonalar moliyasini tashkil etish va uni boshqarish muammolari yoritilganki, ular ma'ruza, amaliy (seminar) mashg'ulotlar va mustaqil ta'lim mavzularining mohiyatini tashkil etadi. Dasturda mazkur predmetni o'rganish uchun zarur bo'lgan adabiyotlar ro'yxati o'zbek, rus va ingliz tillarida keltirilgan. Shu bilan birga ro'yxat so'nggida mazkur kursning tegishli mavzulari bo'yicha internet saytlari va kompyuter o'quv dasturlari ro'yxati ham ilova qilingan.

Данная программа включает в себя теоретические и научно-методические основы организации финансов предприятий в современных условиях и предназначена для студентов направления бакалавриата "Финансы" сферы "Бизнес и управление". В программе освещены сущность, функции, звенья и современные методы организации и управления финансами предприятий, особенности и современные проблемы организации финансов предприятий в Республике Узбекистан, которые отражают суть вопросов лекционных, практических (семинарских) занятий и тем самообразования. В программе приведены списки литератур для изучения предмета на узбекском, русском и английском языках. К списку приложена перечень сайтов интернета и компьютерных учебных программ по соответствующим темам курса.

The given manual is intended for the students of economic high schools.

The specialists working on Finance system well be guided in questions of the subject Finance management.

Market conditions require high qualified experts to provide economic growth, to effectively managing of Public and companies finances. In subjects of the given rate the theoretical questions concerning management of both companies and public finance.

The given rate of lectures stipulated by the program will help the students the basic theoretical aspects necessary for the decision of problems connected with financial management.

Dastur Toshkent moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan (25 aprel 2002 yil 9-son majlis bayonnoma).

Dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi oliy o'quv yurtlararo ilmiy-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengash majlisida muhokama qilingan hamda nashrga tavsiya etilgan (2003 yil 1 iyul 37-sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOSHI

Fanni o'qitishning maqsadi va vazifalari, boshqa fanlar bilan o'zaro bog'lanishi

"Korxonalar moliyasi" fanini o'qitishning maqsadi – kelgusida yuqori malakali iqtisodchi mutaxassislar bo'lib etishadigan talabalar uchun O'zbekiston Respublikasida korxonalar moliyasini tashkil etish va boshqarish asoslari haqida nazariy bilimlar berish, ularda davlatning bozor iqtisodiyotiga o'tish davridagi korxonalar moliya siyosatining asosiy yo'nalishlari bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsaddan kelib chiqib, fan o'z predmetini o'rgatish uchun quyidagi vazifalarni qo'yadi:

- korxonalar moliyasining iqtisodiy mohiyati, ahamiyati vazifalari va tarkibiy tuzilishini o'rganish;
- korxonaning oborotdan tashqari aktivlarini moliyalashtirish asoslarini o'rganish;
- korxonada aylanma mablag'larini moliyalashtirish asoslarini o'rganish;
- korxonada mahsulot ishlab chiqarish xarajatlari va mahsulot sotishdan tushumini o'rganish;
- korxonada foydasining mohiyati, turlari, taqsimlanishi, ishlatilishi va rejalashtirilishini o'rganish;
- korxonada foydasining soliqqa tortilishi asoslarini o'rganish;
- korxonada faoliyatini moliyalashtirish va kreditlashtirish asoslarini o'rganish;
- pul muomalasi va hisob-kitoblar tizimini o'rganish;
- korxonada baho shakllanishining asoslarini o'rganish.

"Korxonalar moliyasi" fani "Moliya", "Mikroiqtisodiyot", "Iqtisodiy nazariya" kabi fanlardan olingan nazariy tayanadi.

Shu bilan birga "Korxonalar moliyasi" fani qator maxsus fanlar, jumladan, "Davlat byudjeti", "Mahalliy byudjetlarni shakllantirish va boshqarish", "Nobyudjet fondlar", "Xalqaro moliya munosabatlari", "Firma moliyasi", "Moliya strategiyasi", "Korporativ boshqaruv", "Qimmatli qog'ozlar bozori" kabi fanlarni o'zlashtirish uchun nazariy-uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Oliy ta'lim yo'nalishi yoki mutaxassisligi davlat ta'lim standartiga (DTSga) muvofiq ravishda o'quv fani bo'yicha bilim, ko'nikma va mahoratlariga talablar

Ushbu fanni o'rganish jarayonida talabalar tegishli bilimga, uquvga va ko'nikmalarga ega bo'lishlari lozim. Talabalar umumnazariy fanlardan olgan bilimlari bilan bir qatorda moliyaviy qonunchilik sohasidagi va boshqa kundalik moliyaviy o'zgarishlardan xabardor bo'lishlari lozim. Mazkur fanning asosiy g'oyalari to'la va muvaffaqiyatli o'rganish uchun talabalar moliya amaliyotida mavjud iqtisodiy tahlil, moliyaviy rejalashtirish usullaridan foydalana bilishlari lozim.

"Korxonalar moliyasi" fanidan olingan bilimlar talabalarni oliy o'quv yurtini tamomlagandan so'ng, moliya amaliyotiga oid kundalik faoliyatda uchraydigan dolzarb amaliy masalalarni echishda hamda xalqaro moliya munosabatlariga doir adabiyotlarni o'rganib, malakalarini oshirishlarida qo'l keladi.

Amaliy, seminar va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha bajariladigan ishlar minimal miqdoriga talablar

Ishchi o'quv dasturida keltirilgan amaliy (seminar) mashg'ulotlar mavzulari bo'yicha talabalar tegishli mavzular bo'yicha konspektlar oladi, referatlar va mustaqil ishlar tayyorlaydi hamda amaliyot o'qituvchisi nazoratida ular yuzasidan og'zaki suhbatdan o'tadi. Ushbu talablar amaliy mashg'ulotlar mavzularida kursiv bilan ko'rsatilgan savollar bo'yicha talabalarning to'liq o'zlashtirishlarini belgilaydi.

Auditoriya mashg'uloti turlarining soatlar hajmi (foizlarda) bo'yicha tavsiyalar

Oliy kasbiy ta'limning davlat standartlarida mazkur fanga 135, shu jumladan 54 - ma'ruza, 36 - amaliy mashg'ulotlar va 45 - mustaqil ta'lim soatlari ajratilgan. Ushbu fan bo'yicha darslarni tashkil etish VI o'quv semestriga mo'ljallangan.

Talabalar bilimini baholash uchun o'tkaziladigan nazorat tadbirlari miqdori

Ushbu fan bo'yicha talabalar bilimi o'quv reyting tizimi bo'yicha joriy, oraliq va yakuniy baholash asosida belgilanadi.

Fanni o'qitishning bir semestrda ikki marotaba joriy (seminar mashg'ulotlarida), ikki marotaba oraliq (ma'ruza mashg'ulotlarida) va bir marotaba yakuniy baholash (yozma ish usulida) amalga oshiriladi.

Kompyuter, informatsion va boshqa zamonaviy o'qitish texnologiyalarini qo'llash

Ushbu fanni o'qitish jarayonida yangi texnologiyalardan foydalanishning asoslarini quyidagilar isbotlaydi:

- tegishli o'quv maqsadlarini ishlab chiqish texnologiyasining mavjudligi;
- to'la o'zlashtirish texnologiyasi ko'zda tutilganligi;
- o'quv maqsadlarini nazorat (test) topshiriqlariga o'tkazish texnologiyasi mavjudligi;
- test topshiriqlarining invariantligi metodologiyasi va nazariyasidan foydalanilishi;
- muammoli usul va haqiqatni imitatsion modellashtirish asoslaridan foydalanilishi;
- tayanch iboralarga asoslangan yozma ish orqali nazorat ishlarini o'tkazish tizimidan foydalanilishi.

Bu fanni o'qitishda moliya sohasiga tegishli qonunlar, hukumat qarorlari, moliyaviy hisob-kitoblarning avtomatlashtirilgan tizimi ("Moliya" AIJ) dasturi, nizomlar va moliyaviy loyihalarni baholashning YuNIDO va "Projestexpert" kompyuter dasturlaridan, yangi kompyuter texnologiyalardan, tarqatma materiallardan, testlar to'plamidan ham foydalanish mumkin.

Ishchi dasturni tuzishga oid uslubiy tavsiyalar

Mazkur fan "Moliya" bakalavr ta'lim yo'nalishi bo'yicha mutaxassislariga tegishli tarzda VI-semestrda o'tilishi mo'ljallangan.

Ushbu fan bo'yicha ishchi o'quv dasturini tuzishda quyidagilarga e'tibor berish lozim:

1. Fan bo'yicha bakalavriat bosqichining tegishli yo'nalishlariga tasdiqlangan o'quv rejasiga muvofiq ajratilgan soatlar hisobga olinishi zarur.
2. Har bir mavzuga oid huquqiy-me'yoriy hujjatlar hamda tegishli moliyaviy qonunchilik asosidagi yangi talab va o'zgarishlar talabalar e'tiborini jalb qiladigan tarzda berilishi kerak.
3. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular va savollar ajratilib ko'rsatilishi zarur.
4. O'qitishning ilg'or texnologiyalari, dasturiy ta'minot imkoniyatlari hamda talabalar bilimi darajasini nazorat qilishning reyting tizimi talablaridan kelib chiquvchi vazifalar ham yoritilishi lozim.

2. FAN DASTURI

"Korxonalar moliyasi" fani bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlari mavzulari

"Korxonalar moliyasi" fanining predmeti va vazifalari

Fanning predmeti va vazifalari. Moliya tizimining shakllanishida korxonalar moliyasining tutgan o'рни va mohiyati. *Korxonaning moliyaviy mexanizmi.* Iqtisodiyotning erkinlashuvi sharoitida korxonalar moliyasini tashkil etish asoslari, ularni shakllantirish va boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari.

Korxonalar moliyasini tashkil etish va shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari

Korxonalar moliyaviy munosabatlarining mazmuni. Korxonalar tashkiliy-huquqiy shakllari va ularning korxonalar moliyaviy munosabatlarining o'ziga xos xususiyatlariga ta'siri. Aksionerlik jamiyatlari (ochiq va yopiq aksionerlik jamiyatlari) moliyasi. Qo'shimcha ma'suliyatli va ma'suliyati cheklangan jamiyatlar moliyasi. *Kichik korxonalar moliyasi.* Xususiy korxonalar moliyasi. Korxonalarning byudjet, nobyudjet fondlari, tijorat banklari va boshqa muassasalar bilan munosabatlari. *Korxonalaridagi moliya xizmatining funktsiya va vazifalari.*

Korxonalarda mahsulot ishlab chiqarish va sotish xarajatlari, ularni rejalashtirish va moliyalashtirish

Korxonalarda "Mahsulot (ishlar, xizmatlar) tannarxi tarkibiga kiritiluvchi xarajatlar tarkibi to'g'risidagi Nizom" ga asosan xarajatlar tasnifi. Korxonaning mahsulot ishlab chiqarish xarajatlari tarkibi, bo'lim va moddalari. Korxonalarning asosiy faoliyati bo'yicha mahsulot ishlab chiqarish va sotish xarajatlari smetasini tuzish tartibi. Korxonalarning asosiy faoliyati bo'yicha mahsulot ishlab chiqarish va sotish bilan bog'liq bo'lgan xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish. *Mahsulot tannarxini shakllantirish jarayonlarini boshqarish va nazoratni amalga oshirishda moliya menejmentining roli va ahamiyati.*

Korxonada pul tushumi, uni rejalashtirish va taqsimlash

Iqtisodiyotning erkinlashuvi sharoitida korxonalar faoliyatida baholar tizimi, uning tarkibi va bahoning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar. Korxonada mahsulot sotishdan tushgan tushumni rejalashtirish. Oddiy va iqtisodiy yoki analitik uslub. Mahsulot sotishdan tushgan tushumni taqsimlash tartibi.

Korxonalarda foyda va rentabellik

Korxonalar foydasining mazmuni, mohiyati, funktsiyalari. Iqtisodiyotning erkinlashuvi sharoitida korxonalar foydasining ahamiyati. Foyda – sof daromad sifatida. Korxonalar foydasining turlari va ularning xususiyatlari. *Korxonada yalpi foydasining*

mohiyati va ahamiyati. Korxonalar sof foydasining mohiyati va ahamiyati. Foydaning taqsimlanishi va ishlatilish tartibi. Korxonalar foydasi shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar va uni ko'paytirish imkoniyatlari. Korxonalar foydasini rejalashtirish asoslari.

Korxonalar daromadi (foydasi)ni soliqqa tortish

Korxonalar daromadi (foydasi)dan to'lanadigan soliqlarning turkumlashtirilishi. Soliqqa tortiluvchi foyda miqdorini aniqlash. Amaldagi soliq qonunchiligida korxonalar uchun mavjud soliq imtiyozlari va ular amal qilishining samaradorligi tahlili. Korxonalar foyda solig'i bo'yicha byudjetga to'lovlarini hisoblash va o'tkazilish tartibi. Korxonalar samarali faoliyatini rag'batlantirishning soliq mexanizmi. Korxonalar soliq yuki va uni kamaytirish imkoniyatlari tahlili.

Korxonalarda bahoni tashkil etish

Bozor sharoitida bahoni shakllantirishning omillari va xususiyatlari. Bozor taraqqiyoti bosqichlariga ko'ra baho shakllanishining xususiyatlari: tajriba-sinov bosqichida baho siyosati; ekspansiya bosqichida baho siyosati; ortiqcha ishlab chiqarish sharoitida baho siyosati; stagnatsiya va ishlab chiqarishning qisqarishi sharoitida baho siyosati. Ishlab chiqarish xarajatlarining baho shakllanishiga ta'siri. Korxonalar foydasining baho shakllanishiga ta'siri. Korxonalar bahoni siyosati va bahoni shakllantirish strategiyasi. Xaridorlarning baho darajasiga moyilligi. Bahoni hisoblashda risk darajasining baholanishi. Korxonada bahoni shakllantirish strategiyasining to'g'ri tanlanishi.

Korxonalar o'z kapitalini boshqarishi

Korxonalar o'z kapitalining tarkibiy tuzilishi, mohiyati va korxonalar moliyasini boshqarishdagi ahamiyati. Korxonalar o'z kapitalini shakllantirish siyosatining asosiy vazifalari va hozirgi zamon muammolari. Korxonalar o'z kapitali alohida elementlarining moliyaviy baholanishi. Korxonalar emissiya siyosatining dolzarb vazifalari va hozirgi zamon muammolari. Korxonalar dividend siyosatining mazmuni, vazifalari va hozirgi zamon muammolari. Korxonalar o'z kapitalidan foydalanish samaradorligini moliyaviy baholash mezonlari.

Korxonalar moliyaviy aktivlarini boshqarish

Korxonalar moliyaviy investitsiyalarining zarurligi, mohiyati va shakllari. Korxonalar qimmatli qog'ozlari portfellari va investitsion strategiyalarining turlari. Aksionerlik jamiyati qimmatli qog'ozlari portfelini boshqarishga uslubiy yondoshuvlar. Korxonalar fond portfelining diversifikatsiyasi. Korxonalar fond portfeli samaradorligini baholash. Qimmatli qog'ozlar portfelining monitoringi. Aksionerlik jamiyati (emitent) qimmatli

qog'ozlari investitsion jalb etuvchanligini baholash. Portfel investitsiyalar bilan bog'liq risklar va ularni pasaytirish usullari.

Korxonalarda moliyaviy rejalashtirish

Korxonalar moliyasini boshqarishda operativ (tezkor) moliya rejasidan foydalanish, uning mazmuni va ahamiyati. Korxonada byudjetlashtirishning maqsad va vazifalari. Korxonada moliyasini boshqarishda operativ byudjetlarning tasnifi va mazmuni *Moliyaviy rejalashtirish tamoyillari va usullari*. O'zbekiston Respublikasida moliyaviy rejalashtirish amaliyotining tahlili. *Moliyaviy rejalarning turlari va mazmuni*. Moliya rejasiga ilova qilinadigan hisob-kitoblar. Moliya rejasi bajarilishini nazorat qilish yoki daromad va xarajatlarini muvofiqlashtirish uchun tuziladigan shaxmat-tekshiruv jadvali.

Korxonalar faoliyatida biznes-reja

Korxonalarda biznes-reja tuzishning ahamiyati va mohiyati. Biznes-rejani tuzish uslubi. Biznes-rejaning bo'limlari va ularning tasnifi. *Biznes-rejada ishlab chiqarish jarayoni. Biznes-reja tarkibida moliya rejasining ahamiyati va vazifalari.*

3. AMALIY VA SEMINAR MASHG'ULOTLARI, LABORATORIYA ISHLARI, CHIZMA-HISOB ISHLARI, KURS ISH(LOYIHA)LARI MAVZULARINING NAMUNAVIY RO'YXATI

Amaliy (seminar) mashg'ulotlari mavzulari ro'yxati

"Korxonalar moliyasi" fanining predmeti va vazifalari

Fanning predmeti va vazifalari*. Moliya tizimining shakllanishida korxonalar moliyasining tutgan o'rni va mohiyati.* Iqtisodiyotning erkinlashuvi sharoitida korxonalar moliyasini tashkil etish asoslari, ularni shakllantirish va boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari.

Korxonalar moliyasini tashkil etish va shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari

Korxonalar tashkiliy-huquqiy shakllari. Aksionerlik jamiyatlari (ochiq va yopiq aksionerlik jamiyatlari) moliyasi.* Qo'shimcha ma'suliyatli va ma'suliyati cheklangan jamiyatlar moliyasi. Kichik korxonalar moliyasi.* Xususiy korxonalar moliyasi. Korxonalar byudjet, nobyudjet fondlari, tijorat banklari va boshqa muassasalar bilan munosabatlari. Korxonalar moliya xizmatining funktsiya va vazifalari.

Korxonalarda mahsulot ishlab chiqarish va sotish xarajatlari, ularni rejalashtirish va moliyalashtirish

Korxonaning mahsulot ishlab chiqarish xarajatlari tarkibi, bo'lim va moddalari. Korxonalarning asosiy faoliyati bo'yicha mahsulot ishlab chiqarish va sotish xarajatlari smetasini tuzish tartibi.* Korxonalarning asosiy faoliyati bo'yicha mahsulot ishlab chiqarish va sotish bilan bog'liq bo'lgan xarajatlarini rejalashtirish va moliyalashtirish.*

Korxonada pul tushumi, uni rejalashtirish va taqsimlash

Iqtisodiyotning erkinlashuvi sharoitida korxonalar faoliyatida baholar tizimi, uning tarkibi va bahoning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar.* Mahsulot sotishdan tushgan tushumni rejalashtirish va taqsimlash tartibi.*

Korxonalarda foyda va rentabellik

Foyda – sof daromad sifatida. Korxonalar foydasining turlari va ularning xususiyatlari.* Korxonada yalpi foydasining mohiyati va ahamiyati. Korxonada sof foydasining mohiyati va ahamiyati. Korxonada foydasi shakllanishiga ta'sir etuvchi omillar va uni ko'paytirish imkoniyatlari.

Korxonalar daromadi (foydasini) ni soliqqa tortish

Soliqqa tortiluvchi foyda miqdorini aniqlash. Amaldagi soliq qonunchiligida korxonalar uchun mavjud soliq imtiyozlari va ular amal qilishining samaradorligi tahlili*. Korxonalarning foyda solig'i bo'yicha byudjetga to'lovlarini hisoblash va o'tkazilish tartibi. Korxonalarning soliq yuki va uni kamaytirish imkoniyatlari.

Korxonalarda bahoni shakllantirish

Bozor sharoitida bahoni shakllantirishning omillari va xususiyatlari*. Bozor taraqqiyoti bosqichlariga ko'ra baho shakllanishining xususiyatlari: tajriba-sinov bosqichida baho siyosati; ekspansiya bosqichida baho siyosati; ortiqcha ishlab chiqarish sharoitida baho siyosati; stagnatsiya va ishlab chiqarishning qisqarishi sharoitida baho siyosati*. Korxonaning baho siyosati va bahoni shakllantirish strategiyasi. Bahoni hisoblashda risk darajasining baholanishi. Korxonada bahoni shakllantirish strategiyasining to'g'ri tanlanishi.

Korxonalarning o'z kapitalini boshqarish

Korxonada o'z kapitalining tarkibiy tuzilishi, mohiyati va korxonada moliyasini boshqarishdagi ahamiyati*. Korxonada emissiya siyosatining dolzarb vazifalari va hozirgi zamon muammolari. Korxonada dividend siyosatining mazmuni, vazifalari va hozirgi zamon muammolari*.

Korxonalar moliyaviy aktivlarini boshqarish

Korxonalar moliyaviy investitsiyalarining zarurligi, mohiyati va shakllari*. Aksionerlik jamiyati qimmatli qog'ozlari portfelini boshqarishga uslubiy yondoshuvlar. Korxonalar fond portfelining diversifikatsiyasi*. Korxonalar fond portfeli samaradorligini baholash.* Aksionerlik jamiyati (emitent) qimmatli qog'ozlari investitsion jalb etuvchanligini baholash.

Korxonalarda moliyaviy rejalashtirish

Korxonalar moliyasini boshqarishda operativ (tezkor) moliya rejasidan foydalanish, uning mazmuni va ahamiyati*. Korxonalar moliyasini boshqarishda operativ byudjetlarning tasnifi va mazmuni*. Moliyaviy rejalashtirish tamoyillari va usullari. Moliya rejasi bajarilishini nazorat qilish yoki daromad va xarajatlarini balanslashtirish uchun tuziladigan shaxmat-tekshiruv jadvali.

Korxonalar faoliyatida biznes-reja

Biznes-rejani tuzish uslubi. Biznes-rejaning bo'limlari va ularning tasnifi*. Biznes-reja tarkibida moliya rejasining ahamiyati va vazifalari.

4. TAVSIYA ETILAYOTGAN MAVZULAR BO'YICHA KO'RGAZMA-NAMOYISH MATERIALLARI RO'YXATI

"Korxonalar moliyasi" fanidandarslarni tashkil etishda ko'rgazmali vositalar, slaydlar, diafilmlardan foydalanish ko'zda tutilgan. ayrim mavzularni o'rganish kompyuter texnikasi asoslaridan ham foydalanishni talab etadi.

tahlillar, prognozli ko'rsatkichlarni hisoblash, diagrammalarni personal kompyuterda elektron jadvallarda excel 7,0 paketi bilan ishlash orqali yorqin namoyon etilishi mumkin.

Shu bilan birga talabalar "pravo", "norma" tizimlari orqali moliyaviy qonunchilik yangiliklaridan xabardor bo'lishlari va o'qish jarayonida ulardan foydalanishlari mumkin.

Case Studies: O'zbekiston Respublikasida moliya tizimiga va korxonalar moliyasiga oid o'quv misollari (rus tilida). Moliya Vazirligi xomiyligida "Byudjet-soliq siyosati" Markazi tomonidan tuzilgan.

Masofaviy o'qitish soatlari: www.google.ru (Rossiya Federatsiyasi menejment va bozor akademiyasi "Moliya menejmenti ilmiy tadqiqot instituti" dasturlari (mualliflar rahbari akad. E.Stoyanova)); www.yandex.ru; www.rambler.ru; www.worldbank.org.ru; www.imf.org.

Kompakt disk: Sales information. International Monetary Fund – Publication Services; Exchange Rate Analysis with a Case Study on Poland.

Statistik to'plamlar:

1. Sotsialno-ekonomicheskoe razvitie Respubliki Uzbekistan za 2000, 2001, 2002 g.g.
2. Promishlennost Respubliki Uzbekistan za 2000, 2001, 2002 g.g.

5. O'ZLASH TIRISH NAZORATI

Talabalarni fan bo'yicha o'zlashtirishlarini baholash semestr davomida muntazam ravishda olib boriladi va joriy, oraliq baholash va yakuniy baholash orqali amalga oshiriladi; Joriy va oraliq baholash turiga ajratilgan ballar miqdori o'quv rejasida fanga ajratilgan soatning 70%, yakuniy baholashga esa 30% miqdorda belgilanadi. Joriy va oraliq baholash turlariga belgilangan ballar quyidagi holatlarda qo'yiladi:

- talabani o'quv jarayonidagi davomati va faolligi;
- amaliy (seminar) mashg'ulotlarga tayyorgarlik darajasi;
- fan bo'yicha asosiy manbalarni konspektlashtirishi;
- dolzarb mavzular bo'yicha referatlar yozishi;
- ilmiy tezislar tayyorlashi;
- mustaqil ta'lim uchun berilgan nazorat ishlarini bajarishi;
- fan bo'yicha ko'rgazmali qurollarni tayyorlashi.

Tayanch tushunchalariga asoslangan yozma ishni o'tkazish tartibi "Reyting tizimini yakuniy baholash bosqichida "Yozma ish" usulini tatbiq etish bo'yicha Namunaviy Nizom" bilan belgilanadi. Semestr davomida fanlar bo'yicha to'plagan ballar quyidagi o'zlashtirish ko'rsatkichlari bilan baholanadi:

- 86 - 100 foiz "a'lo";
- 71 - 85 foiz "yaxshi";
- 55 - 70 foiz "qoniqarli";
- 55 foizdan kam "qoniqarsiz".

6. ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. XII chaqiriq O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining XI sessiyasida qabul kilingan. - T.: O'zbekiston, 1992.

2. Karimov I.A. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. -T.: O'zbekiston, 1996.
3. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. - T.: O'zbekiston, 1997.
4. Karimov I.A. O'zbekiston Buyuk kelajak sari. -T.: O'zbekiston, 1998.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2002 yil 30 dekabrda "O'zbekiston Respublikasining 2003 yilda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat byudjetining parametrlari to'g'risi"dagi 455-sonli Qarori.
6. O'zbekiston Respublikasi moliyaviy qonunchiligi. -T.: O'zbekiston, 2001.
7. O'zbekiston Respublikasi moliyaviy qonunchiligi. -T.: O'zbekiston, 2002.
8. Akramov E.A., Tairov A.E. Ekonomicheskie reformi Respubliki Uzbekistan. - M.: TOO Lyuks-art, 1998.
9. Analiz finansovix dannix s pomoshchyu samoorganizuyushchixsya kart. Gvido Debok, Teyvo Koxonen i dr. Per. s angl. -M.: Izd. dom Alpine, 2000.
10. Xrutskiy V.E., Sizova T.V., Gamayunov V.V. Vnutrifirmennoe byudjetirovanie. -M.: Finansi i statistika, 2002.
11. Yurtseva T.V. Ekonomika nekommercheskix organizatsiy. -M.: Yurist, 2002.
12. Bocharov V.V. Upravlenie denejnim oborotom predpriyatiy i korporatsiy. - M.: Finansi i statistika, 2001.
13. Blank I.A. Osnovi finansovogo menedjmenta. 2-izd. - Kiev: Nika-tsentr, 2001.
14. Brigxem Yu. Entsiklopediya finansovogo menedjmenta. Per. s angl. - M.: Ekonomika, 1998.
15. Statistika finansov. Pod red. V.N.Salika 2-e izd. -M.: Finansi i statistika, 2002.
16. Burkov V.N. i dr. Modeli i mexanizmi raspredeleniya zatrat i doxodov v rinochnoy ekonomike. 2-izd. -M.: Inst-t problem upravleniya, 2001.
17. Drobozina L.A. Finansi. Uch. dlya VUZov -M.: Banki i birji, 2000.
18. Rodionova V.M. Finansi. 3-izd. -M.: Finansi i statistika, 2001.
19. Sabanti B.M. Teoriya finansov. Uch. pos. 2-izd. -M.: Menedjer, 2001.
20. Finansi. Ucheb. pod red. d.e.n. Kovalevoy A.M. 3-izd. -M.: Finansi i statistika, 2001.
21. Xeddervik K. Finansovo-ekonomicheskiy analiz deyatelnosti predpriyatiy. Ucheb. pod. red. Voronova Yu.N. 3-izd. -M.: Finansi i statistika, 2001.
22. Erik Xelfert Texnika finansovogo analiza: Per. s angl. Pod red. Belix L.P. -M.: Audit, YuNITI, 1996.
23. Shulyak P.N. Finansi predpriyatiya. Uch. 2-izd. -M.: Dashkov i K, 2001.
24. Bocharov V.V., Leontev V.E. Korporativnie finansi. Uch. pos. -S-Pb.: Piter, 2002.

1. Rusak N.A., Rusak V.A. Osnovi finansovogo analiza. 2-izd. -Minsk: OOO Mirkavanne, 2001.
2. Kreynina N. Finansoviy menedjment. Uch. dlya vuzov. 3-izd. –M.: Infra-M, 2001.
3. Balabanov I.T. Praktikum po finansovomu menedjmentu. 2-izd. –M.: Finansi i statistika, 2000.
4. Finansoviy menedjment. Uch.pod.red. E.Stoyanovoy. 2-izd. –M.: Infra-M, 2001.
5. Sumarokov V.N. Gosudarstvennie finansi v sisteme makroekonomicheskogo regulirovaniya, 2-izd., -M.: Finansi i statistika, 2001.
6. Balabanov A., Balabanov I. Finansi. Uch.pos. –S-Pb.: Piter, 2002.
7. Bocharov V.V. Investitsionniy menedjment. Ucheb. pos. –S-Pb.: Piter, 2002.
8. Bocharov V.V. Korporativnie finansi. Uch.pos. –S-Pb.: Piter, 2002.
9. EBRD transtition Report 1998. Financial sector in transition. European Bank for Reconstruction and Development. London 1998.
10. Hermes N. Lesnik R. Financial System Development in Transition Economies. Journal of Banking and Finance. 24. pp. 507-524.
11. Moyer C. Financial System. Corporote Finance and Economic Development, in Assymetric information. Corporate Finance and investment. A National Buerau of Economic 1999 Research Project Report, University of Chicago Press. Chicago. PP. 297-314.
12. Steinherr A. An innovatori package for Financial Sector Reforms in Eastern European Countries. Jorunal of Banking and Financial 17. 2001 PP. 1033-1057.